

Nederland heeft baat bij innovatieve aanpak klimaatproblemen

Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, bedrijven, kennisinstellingen én burgers werken voortvarend samen aan het vormgeven en uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. Van groot tot klein. Bestuurders van decentrale overheden maken zich sterk voor energiebesparing, de overstap naar duurzame energie en een klimaatbestendig Nederland. Zij zijn ervan overtuigd dat de innovatieve aanpak van klimaatproblemen de Nederlandse economie goed doet. De belangrijkste boodschap aan overheid en andere partijen: zorg dat de machine soepel kan door blijven lopen. Een aantal praktijkmensen aan het woord in reactie op enkele stellingen.

Henk Aalderink

Tanja Klip

Arnold Jansen

Bart Heller

Gert Verwolf

Jeroen Nobel

Wat is uw drijfveer voor de Agenda voor de Toekomst voor decentraal energie- en klimaatbeleid?

Jeroen Nobel, wethouder financiën, wonen, groen en recreatie gemeente Haarlemmermeer en klimaatambassadeur gebouwde omgeving:

‘Het enthousiasme bij decentrale overheden is groot. Als klimaatambassadeur zal ik mijn steentje daaraan bijdragen.’

‘Als een van de vijf gemeentelijke klimaatambassadeurs leg ik verbindingen tussen het nationale en lokale klimaatbeleid. De taak van een klimaatambassadeur is het bij elkaar brengen van mensen en ideeën, onder andere door een inbreng te leveren in congressen en andere bijeenkomsten. Het is belangrijk dat gemeenten die om wat voor reden dan ook achterblijven, leren van de koplopers. Het moet hun duidelijk zijn dat ze niet opnieuw het wiel hoeven uit te vinden. Ik zie om mij heen dat gemeenten, provincies en waterschappen zich niet laten ontmoedigen door het feit dat de rijksoverheid een stapje terug doet. Samen met kennisinstellingen, bedrijven en burgers zijn zij uitstekend in staat handen en voeten te geven aan klimaatbeleid.’

Henk Aalderink (VVD), burgemeester gemeente Bronckhorst, voorzitter VNG-commissie Milieu en Mobiliteit en voorzitter P10 (verenigde plattelandsgemeenten):

‘Je hebt altijd een enthousiaste man of vrouw nodig’

‘In de Achterhoek werken we hard aan klimaatmaatregelen. De acht gemeenten in deze regio hebben een gezamenlijk klimaatprogramma vastgesteld en ze voeren dit uit. Zo heeft mijn eigen gemeente begin dit jaar een nieuw gemeentehuis in gebruik genomen dat zeer energiezuinig is door gebruik te maken van de principes van passief bouwen. Een energieadviseur geeft gratis energiebesparingsadviezen aan gezinnen met lage inkomens. Het stadje Bronckhorst willen we, op basis van adviezen van studenten van de Technische Universiteit Eindhoven, klimaatneutraal maken.’

Bart Heller (GroenLinks), gedeputeerde milieu, duurzame energie en klimaat provincie Noord-Holland:

‘Er is eenheid nodig in het klimaat- en energiebeleid’

‘Het is belangrijk te streven naar eenheid in het klimaatondersteunings- en energiebeleid. Rijk, gemeenten en provincies moeten niet elk hun eigen regeling hebben. Dat maakt het voor het bedrijfsleven alleen maar onduidelijk. Marktpartijen die zich bezighouden met duurzame energievoorziening, vragen de overheid om duidelijkheid en zekerheid. Meer wensen hebben ze eigenlijk niet. Ze plannen jaren vooruit en willen best risico's lopen, als ze maar weten waar ze aan toe zijn. En daar ontbreekt het nu aan.’

Gert Verwolf, dijkgraaf Waterschap Veluwe en portefeuillehouder klimaat van de Unie van Waterschappen:

‘We doen al veel op eigen kracht, maar een ondersteuningsstructuur is efficiënt en erg belangrijk’

‘De waterschappen zijn de laatste Nederlandse decentrale overheden die een klimaatakkoord met het Rijk hebben gesloten. Voor die tijd waren we overigens al behoorlijk in de weer met innovatie en energiebesparing. In het klimaatakkoord zijn al deze activiteiten bijeengebracht zodat ze ook een bestuurlijke dekking hebben. Wij doen veel op eigen kracht, zoals het winnen van biogas uit zuiveringsslib en maaisel. We profiteren van waterkracht bij stuwten, wekken windenergie op en winnen fosfaat, een steeds zeldzamer wordend mineraal, terug uit afvalwater. Toch zijn ook wij, net als gemeenten, gebaat bij kleine startsubsidies die initiatieven vlot kunnen helpen trekken. En we maken dankbaar gebruik van de kennis van Agentschap NL. Zo'n ondersteuningsstructuur is erg belangrijk en voorkomt dat je steeds het wiel uitvindt.’

Tanja Klip (VVD), gedeputeerde milieu provincie Drenthe:

‘Koppel duurzaamheid en economie aan elkaar’

In Drenthe werken de provincie, gemeenten, waterschappen, LTO, milieufederatie en het bedrijfsleven flink samen in duurzame energieprojecten. Vooral op het gebied van groengas trekken we intensief gezamenlijk op. Ook op het terrein van adaptatie gebeurt er veel in onderling overleg tussen overheid en bedrijfsleven. Zo worden boeren gestimuleerd groenblauwe diensten te leveren. Het is de kunst duurzaamheid en economie aan elkaar te koppelen en daar zijn we hard mee bezig.’

Arnold Jansen (D66), wethouder milieu gemeente Gennep, bestuurslid Klimaatverbond:

‘Het is tijd voor de New Green Deal’

‘Afgelopen zomer was ik gastheer van de Masterclass Klimaatbeleid voor nieuwe wethouders. 85 Procent van de gemeenten heeft in het collegeakkoord ambities opgenomen voor energie of duurzaamheid. Terecht, want in de gemeenten begint het. Daar moet de isolatie van woningen plaatsvinden, vernieuwend worden gebouwd of duurzame energie worden opgewekt. Daar zit de innovatiekracht door bijvoorbeeld voorwaarden op te nemen bij nieuwbouw of aankoop, maar tegelijkertijd ondernemers de vrijheid te laten met oplossingen te komen. Niet alleen de grootste 32 gemeenten zijn hier mee bezig. De overige 400 ook. Zij hebben kortere lijnen en kunnen daardoor sneller schakelen. De eerste succesvolle lokale energiebedrijven zijn niet voor niets daar ontstaan. Deze gemeenten trekken op met de provincie en het waterschap. Op basis van deze krachten moeten we de New Green Deal invullen. Burgers een lagere energierekening, stimulering van lokaal initiatief en innovatie met het bedrijfsleven: dat zijn de pijlers van het beleid.’ ■

Hoe kunnen we onafhankelijk worden van niet-hernieuwbare energiebronnen?

Henk Aalderink: 'Ik zie dat de samenleving als geheel het nemen van maatregelen oppakt. Dat is een mooie ontwikkeling. Maar het kan niet zonder de overheid, die moet het goede voorbeeld geven. De VNG-commissie Milieu en Mobiliteit, waarvan ik voorzitter ben, maakt zich zorgen over het feit dat het landelijke klimaatbeleid zich vooral richt op het maken van resultaatafspraken met de steden. Dan kun je nooit de klimaatdoelstellingen halen. Voor biovergisting en het plaatsen van windmolens is het platteland echt nodig.'

Arnold Jansen: 'Je zou kunnen zeggen dat voor energiebesparing de grootste klappen worden gemaakt bij de grotere gemeenten en bij opwekking van energie vooral bij de plattelandsgemeenten. Ik zie daar een onevenwichtigheid optreden in de ondersteuning die de kleinere gemeenten krijgen. Die kunnen niet meer terugvallen op Agentschap NL, die hier de laatste jaren een heel goede rol heeft gespeeld, maar dit afbouwt. Gemeenten moeten kunnen faciliteren, bedrijven moeten investeren. Maar dan moeten de gemeenten wel weten hoe. Het Klimaatverbond heeft een aantal oplossingen voor dit knelpunt in de aanbidding.'

Henk Aalderink: 'Wat je altijd nodig hebt om dingen voor elkaar te krijgen, is een enthousiaste man of vrouw die initiatieven neemt en partijen bij elkaar brengt. En een overheid die betrouwbaar is. Het bedrijfsleven investeert meer in duurzame energie en energiebesparing dan de overheid zelf. De overheid stimuleert tot nu toe dit soort initiatieven en moet dat naar mijn mening blijven doen. Continuïteit van beleid is erg belangrijk, de overheid moet faciliteren en een betrouwbare partner zijn voor het bedrijfsleven. We werken met z'n allen aan het halen van

klimaatdoelen. Klimaatbeleid moet je jarenlang volhouden om effect te sorteren.'

Bart Heller: 'Op zich is het een goede ontwikkeling dat het nieuwe kabinet de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE) wil ombuigen naar het Duitse model, de feed in-regeling. De gebruikers van energie gaan de verduurzaming ervan betalen door middel van een opslag op de energierekening. Dit betekent dat het subsidiëren van duurzame energieproductie buiten de rijksbegroting om gaat, dus lopen we hopelijk niet meer tegen het feit aan dat de regeling onderwerp is van bezuinigingen. De SDE is nodig omdat geen enkel initiatief voor duurzame energie op dit moment rendabel is. Of het nu gaat om het vergisten van biomassa, het stimuleren van het plaatsen van windturbines of ruimte bieden aan zonnepanelen: er moet geld bij om dit soort initiatieven van de grond te tillen. Het idiote doet zich voor dat subsidies voor windenergie lager zijn dan wat het Rijk eraan verdient. Producenten van duurzame energie moeten energiebelasting betalen, windmolens op land dragen twee keer zo veel belasting af dan zij aan subsidie ontvangen. Duurzame energie zou, net als een aantal jaren geleden het geval was, moeten worden vrijgesteld van energiebelasting.'

Tanja Klip: 'Kleine energieprojecten kunnen straks gemakkelijker een vergunning krijgen, dat is gunstig. En er wordt erg ingezet op stimulerend beleid, is mijn indruk.' 'Ik ben wel van mening dat deze stimuleringsregeling zich niet alleen op elektriciteit moet richten, maar ook op gas. In het noorden van het land zijn we bezig met het op gang brengen van grootschalige productie van biogas en het opwaarderen ervan tot groengas. Er komen vijf knooppunten (HUB's) waar groengas in het aardgasnet wordt gepompt. Dit en andere gasinitiatieven zouden ook uit de SDE gefinancierd moeten kunnen worden.' ■

Decentrale overheden lopen op de markt vooruit, dat werkt tegen de markt

Jeroen Nobel: 'Mijn observatie is dat ontwikkelaars steeds vaker gebouwen neerzetten die toekomstbestendig zijn. Ondanks de crisis investeren zij in duurzaamheid. Duurzaamheid loont, dat is een economisch gegeven. Fossiele brandstoffen zullen in de toekomst veel duurder worden, daar speelt de markt op in.'
'Ik heb wel behoefte aan strengere wetgeving om woningen en gebouwen te verduurzamen. Vooral in de bestaande bouw is er nog een enorme slag te maken. Bij het bezit van woningcorporaties lukt dat vrij goed, maar bij particulier eigendom is dit veel lastiger. Een handicap is het feit dat verduurzaming leidt tot hogere huren, vaak boven de huurtoeslaggrens. Verbetering van de isolatie zou juist los van de huur moeten worden gezien: als een vermindering van de energielasten.'

Tanja Klip: 'Het nieuwe kabinet erkent de noodzaak voor duurzame ontwikkeling. Het is wel zo dat de rijksoverheid de pijlen meer zal richten op innovatie en de inzet van marktpartijen. Een koers waarin ik mij wel kan vinden. De SDE wordt niet pats boem afgeschaft, maar omgevormd. Er komt meer verantwoordelijkheid te liggen bij bedrijven en burgers, zij gaan betalen voor het stimuleren van de opwekking van meer duurzame energie.'

Arnold Jansen: 'Wij kunnen dit niet alleen, niet als gemeente, maar ook niet in gezamenlijkheid met provincie, waterschap en Rijksoverheid. Het bedrijfsleven en de burgers zijn net zo belangrijk.'

Die bewustwording kun je en moet je stimuleren. Particulieren en bedrijven moeten de kansen zien. Zij moeten worden geprikkeld. Daarvoor zijn acties zo belangrijk, zoals bijvoorbeeld Het Klimaatverbond is gestart met de Stoere Vrouwen om winkeliers en winkelend publiek positief te wijzen op de voordelen om de warmte in de winkels te houden. Iedereen reageert heel positief. Dat soort acties kunnen worden ontwikkeld, mede dankzij de subsidie regeling Maatschappelijke Organisaties en Milieu (SMOM). Ik moet er niet aan denken dat die zou worden gestopt. Juist bij dit soort projecten vinden en versterken overheden, maatschappelijke organisaties en het particulier initiatief elkaar.'

Gert Verwolf: 'Het psychologische effect van het aanbod aan deskundigheid van Agentschap NL en het ministerie van VROM is groter dan je denkt. Die deskundigheid helpt niet alleen overheden op weg, maar ook bedrijven. Decentrale overheid en moeten goed samenwerken, met elkaar maar ook met bedrijven en burgers. Ons waterschap voorziet bijvoorbeeld samen met de gemeente Apeldoorn en energiebedrijf Essent een woonwijk en aanpalend industriegebied van warmte uit een zuiveringsinstallatie. Met andere partijen denken we na over de inzet van koude-warmteopslag. In combinatie met collega-waterschappen en gemeenten kunnen we, zonder de lasten voor burgers en bedrijven te verhogen, enorme slagen maken.' ■

Voorbeelden van landelijke ondersteuningsstructuren en kennisnetwerken

NL Energie en Klimaat

Samen met bedrijven, overheden en kennisinstellingen werkt NL Energie en Klimaat, een divisie van Agentschap NL, aan de energie- en klimaatoplossingen van de toekomst. NL Energie en Klimaat versterkt de samenleving op energie- en klimaatgebied met advies, financiële regelingen, monitoring en partijen bij elkaar brengen.

Zie ook www.nlenergieenklimaat.nl

Klimaat voor Ruimte en Kennis voor Klimaat

Onder klimaatverandering wordt verstaan: een structurele verandering in de gemiddelde weersgesteldheden. Klimaat voor Ruimte richt zich op de gevolgen van deze verandering voor het ruimtegebruik, met als thema's klimaatscenario's, adaptatie, mitigatie, integratie en communicatie. Kennis voor Klimaat

zet zich in voor een klimaatbestendige inrichting, toegepast op de zogenoemde hotspots. Zie ook www.klimaatonderzoeknederland.nl

Vereniging Klimaatverbond Nederland

Klimaatverbond Nederland is een dynamisch netwerk van gemeenten, provincies en waterschappen, dat samenwerkt aan projecten, kennis uitwisselt en belangen behartigt om een effectief lokaal energie- en klimaatbeleid te verankeren, uit te voeren en zichtbaar te maken. Klimaatverbond werkt een aantal alternatieven uit om de 400 gemeenten waar nu minder de focus op komt te liggen bij de ondersteuning, toch volledig bij de ontwikkelingen te kunnen betrekken. Op dit moment zijn 150 gemeenten, 11 provincies en 2 waterschappen lid van het Klimaatverbond. Meer informatie: www.klimaatverbond.nl